

Teitl yr Adroddiad:	Adroddiad Blyneddol: Cytundebau Adran 106 2024/25
Diben yr Adroddiad:	Rhoi gwybod i Aelodau Etholedig a'r cyhoedd am y cynnydd ar faterion Adran 106 (Rhwymedigaeth Gynllunio) sydd wedi codi yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf (1 Ebrill 2024 - 31 Mawrth 2025).
Swyddog Cyfrifol:	Liam Jones, Rheolwr Gweithredol Cynllunio a Rheoli Adeiladu Rhif ffôn: 01446 704724 Lucy Butler, Uwch Gynllunydd Rhif ffôn: 01446 704665 E-bost: planning@valeofglamorgan.gov.uk
Crynodeb Gweithredol: - Mae'r adroddiad hwn yn ceisio rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau Etholedig, Cyngorau Tref a Chymuned a'r cyhoedd, ar faterion Adran 106 ym Mro Morgannwg. - Yn y 12 mis rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025, llofnodwyd cyfanswm o 8 o gytundebau cyfreithiol sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio. Cyfanswm gwerth y cyfraniadau ariannol yn y cytundebau hyn yw £1,410,896.24. - Ar 31 Mawrth 2025, roedd gan y Cyngor £17,771,298.10 ym mhrif gyfrif Adran 106. Mae'r rhan fwyaf o'r cyfraniadau hyn wedi ymrwymo i gynlluniau ym Mro Morgannwg, fel y cytunwyd gydag Aelodau Etholedig a Meysydd Gwasanaeth, neu maent yn aros am ymgynghoriad pellach. Yn ogystal, daliwyd £411,332.87 ar gyfer costau cynnal a chadw parhaus. - Derbyniodd y Cyngor gyfraniadau ariannol sy'n cyfateb i £903,791.62 rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025. - Cafodd £3,840,566.71 ei wario ar gynlluniau yn ystod 2024/25, gyda chyfraniadau Adran 106 yn cefnogi gwelliannau i drafnidiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio, lleoedd ysgol newydd, gwelliannau i fannau agored cyhoeddus a chelf gyhoeddus.	

1. Cefndir

- 1.1** Mae gan y Cyngor y grym i lunio cytundebau cyfreithiol gyda datblygwyr dan Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, i fynnu bod datblygwyr yn gwneud gwaith, yn darparu gwasanaethau neu yn gwneud cyfraniadau ariannol i liniaru'r effaith sy'n deillio o'r datblygiad newydd.
- 1.2** Nodir polisiâu'r Cyngor ar dai fforddiadwy a rhwymedigaethau cynllunio yng Nghynllun Datblygu Lleol (CDLI) mabwysiedig Bro Morgannwg (2011-2026) ac yn y dogfennau Canllawiau Cynllunio Atodol (CCAau) Tai Fforddiadwy a Rhwymedigaethau Cynllunio mabwysiedig.
- 1.3** Mae Polisi CDLI MD4 yn nodi'r polisi trosfwaol ar gyfer gofyn am seilwaith cymunedol a rhwymedigaethau cynllunio, lle bo hynny'n briodol a chan ystyried hyfywedd datblygu. Mae'r CCA Rhwymedigaethau Cynllunio yn egluro ymhellach ble, beth, pryd a sut y ceir rhwymedigaethau cynllunio, er mwyn cynorthwyo'r Cyngor i greu cymunedau cynaliadwy sy'n rhoi budd cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol.
- 1.4** Er mwyn sicrhau bod CDLIau yn cael eu diweddarau'n gyson, mae'n ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol adolygu eu Cynllun o leiaf bob 4 blynedd o'r dyddiad mabwysiadu. Mae'r Cyngor wrthi'n paratoui Cynllun Datblygu Lleol newydd i ddisodli'r CDLI mabwysiedig presennol. Enw'r Cynllun newydd fydd y Cynllun Datblygu Lleol Newydd (CDLIN) a bydd yn cwmpasu'r cyfnod 2021 – 2036.
- 1.5** Cymeradwywyd Adroddiad Adolygu gan Lywodraeth Cymru ym mis Mai 2022 a oedd yn ystyried effeithiolrwydd y CDLI mabwysiedig ac a gadarnhaodd y weithdrefn adolygu i'w dilyn wrth baratoi'r CDLI Newydd. Cadarnhaodd yr adroddiad fod polisiâu'r CDLI mewn perthynas â thai fforddiadwy a seilwaith yn gweithio'n effeithiol ac yn sicrhau lliniaru priodol. Daeth yr Adroddiad Adolygu i'r casgliad y bydd adolygiad y CDLI yn rhoi cyfle i'r Cyngor gynnal adolygiad o hyfywedd datblygu i sicrhau bod y Cyngor yn defnyddio'r dull polisi mwyaf priodol i sicrhau'r ddarpariaeth tai fforddiadwy fwyaf posibl, yn ogystal â seilwaith a chyfleusterau cymunedol, ac i ystyried unrhyw bolisiau newydd posibl mewn perthynas â seilwaith gwyrdd a newid yn yr hinsawdd.
- 1.6** Cymeradwywyd Cytundeb Cyflawni'r CDLIN gan Lywodraeth Cymru ym mis Tachwedd 2023 sy'n cynnwys yr amserlen ar gyfer cyflawni'r Cynllun newydd. Ar hyn o bryd mae'r CDLIN ar y cam adneuo o'r broses. Ym mis Medi 2024, cytunodd y Cyngor Llawn y dylai'r Strategaeth a Ffefrir fod yn sail i'r Cynllun Adneuo. Roedd y Strategaeth a Ffefrir yn cynnwys 5 safle allweddol, fydd yn cyflawni rhan sylweddol o'r gofyniad tai cyffredinol ar gyfer Bro Morgannwg. Fodd bynnag, mae gwaith asesu pellach wedi codi pryderon ynghylch cyflawni'r safle allweddol yng ngogledd-ddwyrain y Barri oherwydd materion perchnogaeth tir. O ganlyniad, ni fydd y safle hwn yn cael ei symud ymlaen i'r cam Adneuo. Mae safle allweddol amgen yng ngogledd-orllewin y Barri bellach wedi'i nodi ynghyd â dau safle llai yn Hayes Lane, The Bendricks a Neptune Road, Glannau'r Barri. Cynhaliwyd ymgynghoriad ar y safleoedd newydd hyn rhwng 16/6/25 a 14/7/25 a bydd adroddiad ymgynghori yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Yn amodol ar gymeradwyaeth gan y Cyngor Llawn, disgwylir i'r ymgynghoriad ar y Cynllun Adneuo ddigwydd ar ddechrau 2026.

Bydd y Cytundeb Cyflawni yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu'r diwygiadau i'r amserlen.

- 1.7** Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi cynnydd y Cyngor o ran trafod, monitro a gweithredu rhwymedigaethau cynllunio drwy gytundebau Adran 106, ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf.

2. Materion Allweddol i'w Hystyried

Ceisiadau cynllunio yn amodol ar Gytundebau Adran 106 yn 2024/25

- 2.1** Yn y 12 mis rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025, llofnodwyd cyfanswm o 8 cytundeb cyfreithiol sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio. Cyfanswm gwerth y cyfraniadau ariannol yn y cytundebau hyn yw £1,410,896.24. Mae nifer o'r cytundebau cyfreithiol hyn hefyd yn cynnwys rhwymedigaethau mewn nwyddau.

Gweithredu Rhwymedigaethau Cynllunio yn 2024/25 – Rhwymedigaethau Ariannol

- 2.2** Ar 31 Mawrth 2025, roedd gan y Cyngor £17,771,298.10 ym mhrif gyfrif Adran 106. Mae'r rhan fwyaf o'r cyfraniadau hyn wedi ymrwymo i gynlluniau ym Mro Morgannwg, fel y cytunwyd gydag Aelodau Etholedig a Meysydd Gwasanaeth, neu maent yn aros am ymgynghoriad pellach. Yn ogystal, daliwyd £411,332.87 ar gyfer costau cynnal a chadw parhaus. Y cyfanswm yn y cyfrif Adran 106 cyffredinol oedd £18,182,630.97.
- 2.3** Derbyniodd y Cyngor gyfraniadau ariannol o £903,791.62 rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025. Derbyniwyd rhandaliadau mawr o rai datblygiadau gan gynnwys tir oddi ar Cowbridge Road, Sain Tathan a chyn Ysgol Gyfun y Bont-faen, Aberthin Road, y Bont-faen.
- 2.4** Mae crynodeb o incwm a gwariant ar bob rhwymedigaeth gynllunio rhwng 1 Ebrill 2024 a 31 Mawrth 2025 ynghlwm yn Atodiad B.
- 2.5** Cafodd £3,840,566.71 ei wario ar gynlluniau yn ystod 2024/25, gyda chyfraniadau Adran 106 yn cefnogi gwelliannau i rwydweithiau trafnidiaeth gyhoeddus, cerdded a beicio, lleoedd ysgol newydd, celf gyhoeddus a gwelliannau i fannau agored, yn llawn (neu'n rhannol). Dylid nodi, ar gyfer rhai cynlluniau, bod grantiau amgen fel y Gronfa Ffyniant Gyffredin a Grant Tai Cymdeithasol wedi cael eu defnyddio i gefnogi cynlluniau ac i wella'r defnydd o gyllid Adran 106.
- 2.6** Ceir rhestr gryno isod a gellir gweld detholiad o ffotograffau o gynlluniau yn Atodiad C.

Man Agored Cyhoeddus:

Mae'r Cyngor wedi defnyddio cyfraniadau adran 106 i ddarparu / gwella mannau agored cyhoeddus fel a ganlyn:

- Gofod cymunedol newydd yn Murchfield, Dinas Powys gan gynnwys cwrt pêl-fasged / pêl-rwyd newydd, seddi sy'n ymgorffori nodweddion ymarfer corff, plannu coed a llwyni ychwanegol (parhaus)
- Gwelliannau hygyrchedd i dir hamdden Station Road East, Gwenfô
- Plannu coed ychwanegol yn Sgwâr Plassey, Penarth
- Plannu coed ychwanegol a meinciau newydd yng Ngerddi Alexandra, Y Barri
- Gwaith cychwynnol ar welliannau i barc llinellol Sili (gan gynnwys ardal chwarae newydd)

Trafnidiaeth Gynaliadwy:

Mae'r Cyngor wedi defnyddio cyfraniadau adran 106 i ddarparu / gwella darpariaeth trafndiaeth gynaliadwy fel a ganlyn:

- Croesfan twcan newydd ar Ffordd y Mileniwm – (ger Cei'r Dwyrain, Glannau'r Barri
- Prosiect dynodi llwybrau'r Barri
- Arwyddion dwyieithog ar gyfer cyfnewidfa drafnidiaeth Dociau'r Barri
- Gwelliannau i gerddwyr yn Clive Road, Y Barri
- Gwelliannau i gerddwyr yn St. Pauls Avenue, Y Barri
- Gwelliannau i gerddwyr yn Ramsey Road/ Skomer Road, Y Barri
- Gwelliannau i gerddwyr yng Ngerddi Gladstone, Y Barri
- Lloches beiciau newydd ar gyfer Y Peiriandy, Y Barri
- Gwelliannau teithio llesol rhwng Weycock Cross, Y Barri a Maes Awyr Caerdydd
- Gwelliannau i gerddwyr yn Heol yr Orsaf, Y Rhws
- Gwelliannau i gerddwyr ger Ysgol Gynradd Sili
- Lloches bysus newydd ger yr Hen Ysgol, Sili
- Lloches bysus newydd, Cosmeston
- Arwyddion defnydd a rennir ar Penlan Road, Llandochoau
- Gwelliannau i oleuadau stryd yn Castle Close, Dinas Powys
- Gwelliannau hygyrchedd i dir hamdden Station Road East, Gwenfô
- Gwelliannau i gerddwyr yn Borough Close, Y Bont-faen
- Lloches beiciau newydd Ysgol Gynradd Y Bont Faen, Y Bont-faen
- Uwchraddio'r llwybr pren, Y Bont-faen
- Goleuadau newydd ger Neuadd y Dref, Llanilltud Fawr
- Meinciau newydd ar gyfer Sain Nicolas a Thregolwyn
- Ariannu gwasanaeth bws 303
- Arwyddion parcio beiciau, neuadd y pentref Aberogwr
- Cyllid ar gyfer Greenlinks a Thrafnidiaeth Gymunedol

Cyfleusterau Addysgol:

Mae Adran 106 wedi cyfrannu at sawl prosiect Cymunedau Dysgu Cynaliadwy yn 2024/25. Ceir diweddariad isod:

- Ymestyn Ysgol Y Deri - Prosiect datblygu ysgol newydd â 150 o leodd. Dechreuodd y prosiect ar y safle ym mis Ebrill 2024. Aeth y prif

contractwr a benodwyd yn wreiddiol i ddwylo'r gweinyddwyr ym mis Medi 2024. Mae contractwr newydd wedi cael ei benodi bellach ac ailddechreuwyd y gwaith ar y safle ym mis Ebrill 2025.

- Ysgol Gyfun Gatholig Sant Richard Gwyn – prosiect ailddatblygu. Adeilad ysgol newydd i ddarparu lle i 1050 o ddisgyblion ynghyd â 60 o leoedd mewn Canolfan Adnoddau Arbenigol. Rhoddwyd caniatâd cynllunio ym mis Ebrill 2024. Penodwyd prif contractwr. Dechreuodd y gwaith ar y safle ym mis Awst 2025.
- Ysgol Iolo Morganwg – datblygiad ysgol newydd ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg yng ngogledd-orllewin y Bont-faen ar gyfer 420 o leoedd i ddisgyblion a 96 o leoedd meithrin rhan-amser. Trosglwyddo tir wedi'i gwblhau. Penodwyd prif contractwr ar gyfer cyflawni gwaith cam 1.

Y tu allan i'r rhaglen dreigl Cymunedau Dysgu Cynaliadwy, defnyddiwyd cyllid Adran 106 tuag at welliannau yn yr ysgolion canlynol:

- Ysgol Gyfun Llanilltud Fawr - gwaith i wella'r brif dderbynfa (wedi'u cwblhau)
- Ysgol St. Cyres – Canolfan Anghenion Corfforol a Meddygol (PMED) (parhaus)
- Ysgol Pen Y Garth – gwelliannau i'r fynedfa (wedi'u cwblhau)
- Ysgol Iau Dinas Powys – ystafell ddosbarth fodiwlaid newydd (wedi'i chwblhau)
- Ysgol Gynradd yr Eglwys yng Nghymru y Wig a Marcroes – estyniad (parhaus)
- Ysgol Dewi Sant, Llanilltud Fawr – canopi allanol newydd (parhaus)

Cyfleusterau Cymunedol

Mae'r Cyngor wedi defnyddio cyfraniadau adran 106 i ddarparu / gwella cyfleusterau cymunedol fel a ganlyn:

- Ardal chwarae newydd a gwelliannau i fioamrywiaeth ym Mharc Celtic Way, Y Rhws
- Campfa awyr agored newydd ger Lougher Place, Sain Tathan
- Gwelliannau i ystafelloedd newid a thoiledau yng Nghanolfan Hamdden Llanilltud Fawr
- Llawr newydd yn y brif neuadd yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen (arian cyfatebol)
- Gwelliannau i'r gegin yn Neuadd Glyndŵr, Penarth
- Cyfleusterau newydd a gwell yn Neuadd y Plwyf, Dinas Powys
- Cyfleusterau newydd a gwell yn Neuadd Lee, Dinas Powys
- Cyfleusterau newydd a gwell yn yr Hen Lyfrgell, Dinas Powys

Celf Gyhoeddus

Defnyddiwyd cyfraniadau celf gyhoeddus adran 106 i ddarparu'r cynlluniau celf gyhoeddus canlynol:

- Artist newydd wedi dylunio cwrt pêl-fasged / pêl-rwyd a seddi cymunedol yng Ngofod Cymunedol Murchfield, Dinas Powys (cynllun celf gyhoeddus / man agored cyhoeddus parhaus)
- Artist wedi dylunio totemau yn Ysgol Gynradd Sain Nicolas (parhaus)
- Gwaith celf gyhoeddus newydd yng Ngerddi Clare, Y Bont-faen (parhaus)
- Cerflun cyhoeddus newydd sy'n ymgorffori seddi a phlannu ynghyd â seddi ar wahân wedi'u cynllunio gan artist i'w gosod mewn mannau agored cyhoeddus yn Gwêl Yr Ynys, Sili (parhaus).

Gweithredu Rhwymedigaethau Cynllunio yn 2024/25 – Rhwymedigaethau 'Mewn Nwyddau'

- 2.7 Yn ogystal â chyfraniadau ariannol, mae'r Cyngor hefyd wedi gweithio gyda datblygwyr i gyflawni rhwymedigaethau 'mewn nwyddau' ar safleoedd datblygu. Er enghraifft, cafodd 67 o unedau tai fforddiadwy eu cwblhau/trosglwyddo yn ystod y flwyddyn ariannol hon, a chafodd llawer ohonynt eu sicrhau drwy gytundebau Adran 106.

Cyllid Grant Adran 106 - Diweddariad

- 2.8 Mae nifer o grantiau Adran 106 wedi'u rhoi i Grwpiau Cymunedol, y Sector Gwirfoddol, a Chynghorau Tref a Chymuned, sy'n darparu cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol gwerthfawr.
- 2.9 Yn 2024/25, mae cyfraniadau Adran 106 i gefnogi nifer o geisiadau wedi'u datblygu, gan gynnwys:
- Cyngor Cymuned Dinas Powys - cyfleusterau newydd a gwell yn Neuadd y Plwyf, Neuadd Lee a'r Hen Lyfrgell, Dinas Powys.
 - Llyfrgell a Chanolfan Weithgareddau Dinas Powys – eitemau ychwanegol i ategu'r system hongian celf bresennol
 - Arian cyfatebol tuag at arâe solar ychwanegol gyda batris storio yng Nghanolfan Gymunedol Margaret Alexander, Y Barri (Cais am Grant Cymunedau Cryf).
 - Cyngor Tref y Bont-faen – offer chwarae hygyrch newydd, wyneb newydd, arwyneb newydd a meinciau newydd ym Mharc Twt, y Bont-faen.
 - Cyngor Tref y Bont-faen – gwaith i wella llwybr troed / draenio ger Parc Twt, y Bont-faen.

3. Sut mae'r cynigion yn dangos tystiolaeth o'r Pum Ffordd o Weithio ac yn cyfrannu at ein Hamcanion Lles?

- 3.1** Hirdymor - Mae cyfraniadau Adran 106 yn ceisio sicrhau bod cymunedau cynaliadwy yn cael eu datblygu ym Mro Morgannwg, gan ddarparu cyfleoedd cyfartal i bawb o ran byw, dysgu, gweithio a chymdeithasu.
- 3.2** Atal - Bydd defnyddio cyfraniadau i gynyddu nifer y cartrefi cynaliadwy, fforddiadwy a ddarperir ym Mro Morgannwg yn atal digartrefedd ac yn darparu cartrefi gweddus a chymunedau diogel.
- 3.3** Integreiddio - Mae cyflawni rhwymedigaethau cynllunio yn ceisio sicrhau bod cymunedau newydd wedi'u hintegreiddio â chymunedau presennol.
- 3.4** Cydweithio - Mae'r Cyngor yn cydweithio ag Aelodau Etholedig, adrannau mewnol a sefydliadau allanol fel Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig i gyflawni cynlluniau gan ddefnyddio cyfraniadau Adran 106. Mae gwaith ar Gynlluniau Creu Lleoedd hefyd yn helpu i lywio'r angen am fuddsoddiad pellach yn y Barri, y Bont-faen, Llanilltud Fawr a Phenarth.
- 3.5** Ymglymiad - Mae adrannau mewnol a sefydliadau allanol lluosog yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni cynlluniau gan ddefnyddio cyfraniadau Adran 106 mewn ffordd gyfannol.

4. Goblygiadau Newid Hinsawdd a Natur

- 4.1** Mae'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) mabwysiedig a'r CCAau ategol yn darparu'r fframwaith polisi cynllunio lleol ar gyfer cyflawni datblygu cynaliadwy.
- 4.2** Defnyddir rhwymedigaethau cynllunio i liniaru a sicrhau gwelliannau o ganlyniad i ddatblygiadau newydd. Gall cytundebau Adran 106 sicrhau buddsoddiad mewn mesurau trafnidiaeth amgylcheddol a chynaliadwy.
- 4.3** Mae'r Cyngor yn defnyddio cyfraniadau Adran 106 lle bo hynny'n briodol i wella'r bioamrywiaeth mewn mannau agored cyhoeddus trwy blannu blodau gwyllt, bylbiau a choed newydd.
- 4.4** Mae cyfraniadau Adran 106 hefyd wedi cefnogi'n ariannol y gwaith o ddarparu ysgol gynradd garbon sero-net gyntaf Cymru (ar waith) – Ysgol Gynradd Trwyn y De.
- 4.5** Bydd y CDLI Newydd yn galluogi'r Cyngor i ystyried unrhyw bolisiau newydd posibl mewn perthynas â rhwymedigaethau cynllunio, megis seilwaith gwyrdd a newid yn yr hinsawdd.

5. Adnoddau ac Ystyriaethau Cyfreithiol

Ariannol

- 5.1** Sicrheir cyfraniadau ariannol drwy gytundebau Adran 106. Mae cytundeb Adran 106 yn gytundeb cyfreithiol rwymol rhwng perchennog tir, datblygwr a'r Cyngor. Mae cyfraniadau ariannol yn cael effaith gadarnhaol ar lawer o swyddogaethau'r Cyngor, gan gynnwys addysg, cyfleusterau cymunedol, mannau agored, priffyrdd a thrafnidiaeth cyhoeddus. Gellir defnyddio cyfraniadau ariannol hefyd fel arian

cyfatebol i sbarduno arian ychwanegol, fel Rhaglen Dreigl Cymunedau Dysgu Cynaliadwy y Cyngor.

Cyflogaeth

5.2 Nid oes unrhyw faterion staffio.

Cyfreithiol (gan gynnwys Cydraddoldeb)

- 5.3** Mae Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, fel y'i diwygiwyd gan Adran 12 Deddf Cynllunio ac Iawndal (1991) a Rheoliadau Ardoll Seilwaith Cymunedol 2010 (fel y'u diwygiwyd), yn darparu'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer rhwymedigaethau cynllunio. Mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth hon wrth sicrhau'r cyfraniadau hyn.
- 5.4** Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn mynnu ein bod yn gweithio tuag at sicrhau Cymru fwy cyfartal o gymunedau cydlynus. Bydd cyflawni rhwymedigaethau tai fforddiadwy a chynllunio yn sicrhau bod y Cyngor yn ymateb i'r ddyletswydd hon. Mae prosiectau celf gyhoeddus hefyd yn cyfrannu at wella lles diwylliannol Cymru.

6. Papurau Cefndir

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990

Rheoliadau Ardoll Seilwaith Cymunedol 2010

Cynllun Datblygu Lleol mabwysiedig Bro Morgannwg (2011-2026)

Cynllun Datblygu Lleol Cyngor Bro Morgannwg - Adroddiad Adolygu (Mai 2022)

Canllaw Cynllunio Atodol 'Tai Fforddiadwy'

Canllaw Cynllunio Atodol 'Rhwymedigaethau Cynllunio'

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg / This document is available in English